

— «Χιλιόχροнос ο ρήγας μας!» βογγάει
σὺ θάλασσα ὁ λαὸς μὲ μιὰ φωνή.

Κ' ἡ βουὴ στὸ γαλάζιο φέβγει ἀέρα
καὶ σμίγει μὲ τίς μύριες μυρουδιές,
ποὺ ἐφροίνουν βασιλιὰ κι ἀρχόντους πέρα
σ' ὀλόχλωρα νησιὰ κι ἀκρογιαλιές.

Τοῦ κρεμασμένου μόνο ὡς νὰ σπαραίζουν
τὰ χεῖλη μὲ χαμόγελο πικρό,
μὰ τὰ μύτια ἄγρια, ἀσάλευτα κοιτάζουν
πρὸς κάπιο ὄνειρο μέγα, μακρινό.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

(*Ἀπάνου στὴν «Ἀπόκριση» τοῦ κ. Κ. Χατζόπουλου. Κοίταξε «Νουμᾶ» ἀριθ. 380, 381, 382, 383, 384, 385 καὶ 386.*)

Κ' ὕστερα ἀπὸ τὴν πληροφορία τοῦ Νουμᾶ πὼς ὁ κ. Κωστής Παλαμᾶς ἐτοιμάζει πολυθελοῦς ἀπόκριση στὸν κ. Κωσταντῖνο Χατζόπουλο, νομίζω πὼς θὰ μοῦ δοθῆ καὶ μένα νὰ ραδιιάσω ἐδῶ λίγα μου λόγια. Ὅχι τόσο γιὰ ν' ἀναρῶμαι τὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς κριτικῆς τοῦ κ. Χατζόπουλου, (κι αὐτὸ γιὰτὴ θαρρῶ πὼς ὁ Ποιητὴς εἶναι ἀρμοδιώτερος ἀπὸ τὸν κάθε) ἔσο γιὰ νὰ ραδιιάσω μερικὲς μικρὲς γνώμες, ἀφοῦ μάλιστα θάναί σχετικὲς μὲ κάποια μου λόγια, ποὺ ὁ κ. Χατζόπουλος μεταχειρίστηκε συχνὰ στὴν «Ἀπόκρισή» του.

Πρῶτα πρῶτα θὰ ἤθελα νὰ πῶ στὸ μεταφραστικὴ τῆς «Ἰφιγένειας» πὼς ἐγὼ πρῶτος βρίσκουμαι ἀνάμεσα σὲ κείνους ποὺ ξέρουν νὰ λατρεύουν τὸν ποιητὴ τοῦ «Κρητικοῦ». Πρῶμα ὅμως ποὺ δὲ μ' ἐμποδίζει νὰγαπήσω τὸ ἄξι, ἔπου ἀλλοῦ κι ἂν τ' ἀπαντήσω. Ἡ μεγάλη ἀξία ἐνὸς Σολωμοῦ δὲ μοῦ εἶναι ξένη, καθὼς ξένη δὲ μοῦ εἶναι κ' ἡ ἀρχὴ πὼς ἡ τέχνη εἶναι πολυπρόσωπη καὶ πολυσύστατη. Ἐέρω ἀκόμα πὼς οἱ σημαντικὲς καλλιτεχνικὲς φυσιογνωμίες πρέπει νὰ ματριούνται μέσα στὴν ἴδια τους οὐσία, χωρὶς νὰ μεταχειριζόμεστε κοινὸ μέτρο τὰ συστατικὰ ἐνὸς ἀποκλειστικοῦ ποιητῆ, ἢ μερικὸς κανόνες, στενοὺς πάντα σὰν κανόνες, καὶ ποὺ τοὺς εἶναι δύσκολο νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸ δογματισμὸ καὶ τὸ σχολαστικισμὸ.

**

Ὁ κ. Χατζόπουλος ρωτᾶει : ὁ Παλαμᾶς «ἔφτασε στὴν καλλιτεχνικὴ ἀριότητα, στὴν ἐκφραστικὴ δύναμη» τοῦ Σολωμοῦ ;

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ Σολωμὸς δὲν εἶναι τεχνίτης

ἀδιάπτωτος. Στὰ ἄρτια τοῦ ἔργου, ἀπὸ τὴν ἀούγκριτη γραφικότητα μιᾶς ἀναπαράστασης, ἢ ἀπὸ τὴν ἀφραστῆ γοητεία μιᾶς δοξαριάς του, πέφτει ξαφνικά, ἀνήμερος νὰ κλείσῃ τὴν ἰδέα του σὲ στίχο ἀντάξιο τῶν ἄλλων, ἀψεγάδιαστο κι ἔχι σακάτικο. Ἡ, ἐκεῖ ποὺ ἡ τέχνη του στέκεται σὲ ὁμομορφότερο βαθμὸ ἀξίας, τὸ ἔργο του εἶναι κομματιασμένο, ἔχι ἄρτιο, πρᾶμα ποὺ τὸ ρίχνω σὲ καλλιτεχνικὴ στενοχώρια τοῦ ποιητῆ νὰ ἐξωτερικέψῃ τὴ συνέχεια τοῦ μύθου καὶ τῆς ἰδέας του σὲ ὁμομορφὸς μορφῆς. Κ' ἔτσι μόνο στοχαζόμενος, μεταχειρίστηκα τὴν ἐκφραση «ἀτέλειωτη προσπάθεια», ποὺ τόσο παρεξήγησε ὁ κ. Χατζόπουλος. Λέγοντας ἀτέλειωτη προσπάθεια, δὲ θέλησα νὰ παραβλέψω τίς μεγάλες ἀρετὲς τῆς, ποὺ μπορεῖ νὰ τίς ἀγαπῶ περισσότερε κι ἀπὸ τὸν κ. Χατζόπουλο· θέλησα μονάχα νὰ τονίσω πὼς μέρος τῆς τὴς τὴς ὁμομορφίας πηγάζει ἀπὸ τὸ μισὸ τοῦ ἔργου, ποὺ τελειωμένο μπορεῖ νὰ μετατόπιζε τὴν ἐντύπωσή μας. Ὁ κ. Χατζόπουλος ἄς μὴν ξεχνᾷ τίς σχετικότητες· δηλ. τί θάταν οἱ «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι» τελειωμένοι, ποιά ἡ μορφή τους ἢ ἐσωτερικὴ καθὼς κ' ἡ ἐξωτερικὴ· καὶ τί θάταν ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου» ἂν μᾶς ἔμεναν μόνο λίγα του κομμάτια, λίγα του συντρίμματα ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ.

Ὁ Παλαμᾶς δὲ φτάνει βέβαια στὴν καλλιτεχνικὴ τελειότητα τῶ στερνῶν ἔργων τοῦ Σολωμοῦ· μὴ ἔχοντας ὅμως οὔτε τὰ κατακυλισματα, οὔτε τὰ χάσματα τοῦ τελευταίου, βρίσκεται σ' ἓνα συναχικώτερο τεχνικὸ ἐπίπεδο, σὲ μεγαλύτερη καλλιτεχνικὴ ἀριότητα. Στὴν ἐκφραστικὴ δύναμη, ποὺ ὁ κ. Χατζόπουλος δὲ φκίνεται νὰ τοῦ πολυθρίσκη, ὁ Παλαμᾶς ἔφτασε σὲ σημαντικὸ ὕψος. Εἰπιβήθηκε σιωπὰ πὼς στοὺς στίχους του βρίσκει κανεὶς τὴν ὑγρότητα τοῦ γαλλικοῦ συμβολισμοῦ, γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ κ. Eug. Clément· σ' ἄλλους, καθὼς στὰ λιγόστιχά του, τὸ πλεῖρο καὶ τὸ πλαστικὸ, καὶ γενικώτερα τὸ συγκέρασμα τῶ δυὸ παραπάνω τρόπων. Πλούτισε τὴ φτωχὴ μας μετρικὴ μὲ νέες βυθμικὲς ἐφευρέσεις. Πάντα στοὺς νέους συστήσῃ ὑποταγὴ στὴν ἀριστοτεχνικὴ ἐκφραση καὶ ὑπομονὴ στὸ δούλεμα τοῦ τραγουδιοῦ. Καὶ γενικὰ ἡ τεχνικὴ φυσιογνωμία τοῦ Παλαμᾶ μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς εἶναι καθάρια φανερωμένη, γεμάτη ἀπὸ μέστωμα καὶ διθυραμβισμὸ.

**

Στὸ Σολωμὸ, καθὼς καὶ στοὺς περισσότερους μεγάλους λυρικοὺς τοῦ περασμένου αἰῶνα, δὲν εἶναι οὔτε ὁ *πραγματισμὸς στὴν ἐκφραση*, οὔτε ἡ *ἀκριβεία τοῦ ῥυθμοῦ*, οὔτε ἡ *πλαστικότητα τῆς μορ-*

φής, γνωρίσματα που ό κ. Χατζόπουλος υπογραμμίζει. Αυτό που χαρακτηρίζει το ξανάνωμα του τραγουδιού, από το ρωμαντισμό και πέρα, κλείνοντας τη σειρά της ψευτοκλασικής παράδοσης, είναι οι νέες γραφικές και μουσικές συγκινήσεις, είναι τα λυρικά βήθη και τα μεταφυσικά πετάματα, είναι τα όνειρα κ' οι πόθοι του έγώ μας, βγαλμένα από μιάν άβυλη ψυχή κ' έναν άνήσυχο νοΰ.

Είναι αλήθεια πως ό Σολωμός κλείνει στο έργο του και παλιά και νεότερα σημάδια. 'Ο μεγαλύτερος όμως Σολωμός για μας, είναι ό Σολωμός του Πόρφυρα, του Κρητικού, των 'Ελευτέρων Πολιορκημένων κτλ., δηλ. εκεί που υπερτερούνε τα σύγχρονα γνωρίσματα, εκεί που ό ποιητής γίνεται υποβλητικός και μουσικός και μάγος, και που μας δίνει τα πιο πραγματικά αντίκειμενα του έξω κόσμου, αλαφροσκεπασμένα με καπιτί υπερούσιο και πνευματικό.

* *

'Ο κ. Χατζόπουλος σταματάει στο «άνθρώπινο» και μας φωνάζει πως μόνο με την ένταση του ανθρώπινου μετρίεται ή αξία ενός ποιητή. Μέτρο αλήθεια που δέχεται κάποια άμφισβήτηση!

Τό καθαυτό ανθρώπινο είναι χαρακτηριστικό της δραματικής τέχνης. 'Αν στο «Αδάμρο» βρίσκουμε τόσο πολύ τ' ανθρώπινο, είναι γιατί στο ποίημα επικρατεί πριν από κάθε άλλο τó στοιχείο τó δραματικό και τó θεατρικό. Κάτι ανάλογο έχουμε να πούμε και για τους 'Ελευτέρους Πολιορκημένους. 'Η φύση του ποιημάτου άπκαιοΰσε τó ανθρώπινο, άφοΰ ό ύμνος πλέκεται γύρω από μιάν ανθρώπινη δοκιμασία, γύρω από μιάν ανθρώπινη συφορά. Και μολαταύτα, ύστερα άπ' όλο τ' ανθρώπινο που άπαιτούσε ή οΰσία του μύθου, βλέπουμε τή στερνή τούτη ιδιότητα έλαττωμένη από κάποιο υπερκόσμιο που έρχεται από πέρα, κι από κάτω βαθειονόητο, που πηγάζει ίσια από τó έγώ του ποιητή. Στόν 'Υμνο της 'Ελευτερίας, στην 'Οδή του Μπάυρον, στόν Κρητικό, κτλ., βρίσκουμε τó ανθρώπινο στόν ίδιο βαθμό; όχι βέβαια. Τώ δυό πρώτων έργων γνώρισμα είναι ή μεγαλόφτερη κι δραματική φαντασία, που ξεπερνάει τά όρια του ανθρώπινου, καθώς και του τρίτου χαρακτηριστικό είναι κάποιος μουσικώτερος μυστικισμός, ένας έσωτερικώτερος λυρισμός. Είναι λοιπόν λογικό να ζητάζή κανείς με μέτρο τó καθαυτό «άνθρώπινο» και να καταδικάζη έναν ποιητή σαν τόν Παλαμά, τόσο πολύ κλεισμένο στόν έαυτό του, στο στοχασμό του, στο μέσα του κόσμο, στ' άτομικό του ανθρώπινο;

Κι οΰτε μπορούμε να πούμε πως τ' ανθρώπινο είναι ξένο στοιχείο στόν Παλαμά· θαρρώ πως ό Πα-

λαμάς, και μόνο σαν πατέρας ενός χαμένου παιδιού, έχει γγίξει με τó παραπάνω τήν ανθρώπινη χορδή. Κι ακόμα: οι άριστοκρατικώτεροι στοχασμοί και τά άτομικώτερα όνειρα, ανθρώπινα είναι κι αυτά, μόνο αντί να καθρεφτίζου τον άνθρωπο, μας δείχνουν έναν άνθρωπο. Κ' έτσι ή έννοια του ανθρώπινου περικλείνει πολλή έλαστικότητα κ' εδλυγισία, κι ό κ. Χατζόπουλος έσφαλε να μη μας δείξη που αρχίζουν και που τελειώνουν τά όρια του ανθρώπινου, δίνοντας τόν όρισμό του τελευταίου αυτού.

* *

Χωρίς ν' άρνιέμαι τή μεγάλη σημαντικότητα του πρωτόγονου, του ριζικού, του γενικού ανθρώπινου, όπως υποπτεύουμαι να τó έννοη ό κ. Χατζόπουλος, έχω τήν ιδέα πως τέχνη, στο λυρικό προπάντων ποιητή, δέν είναι μόνο ή πιστή άναπαράσταση της ζωής, παρά ή ζωή, ή μέρος της ζωής, περασμένα από τήν άτομικότητα του ποιητή. 'Η τέχνη, όσο και να πηγάζη από τή ζωή, έχει και τή δική της ξεχωριστή ύπόσταση. 'Επόμενο ή τέχνη κ' ή ιδεολογία ενός δυσκολοσίμωτου ποιητή, να συγκρατήσουν τους λίγους διαλεχτούς, στόν ίδιο βαθμό που θά τους συγκινήση κ' ένας άλλος δημιουργός που στέκεται σε στενώτερη έπικοινωνία με τόν έξω κόσμο και με τους πολλούς. 'Από τó πρώτο φανέρωμα της τέχνης μόνο τά πλήθη δέν θά συγκινηθούνε, κ' ίσως γι' αυτό ό άποκλειστικά σοσιαλιστής κ. Χατζόπουλος, δείχνει πιώτερη συμπάθεια στη στερνή έκδήλωση της τέχνης. Μα καλά καλά ή Τέχνη μόνο για τους λίγους είναι, γιατί οι πολλοί μήτε τó στερνό είδος δέν πολυκατέχουν. Νοιώθουνε μονάχα κάποια ανθρώπινα πρωτόγονα γνωρίσματα, κάποιες κοινές και στοιχειώδικες έξωτερικές της ζωής, χωρίς να μπορούν να αίστανθουν μιάν άληθινή συγκίνηση της τέχνης, χωρίς να μπορούνε μέσ' άπ' αυτά τά πράγματα να φτάσουνε στο βαθύτερο νόημά τους, στην καθολικώτερη ύπόστασή τους.

* *

Τό έργο του Παλαμά είναι άδιείρετο. 'Ο Παλαμάς, και στα πιο άπλά του κι άνυποψίαστα τραγούδια, έχει άνοιγματα άπ' έπου ξανοίγουμε τόν άλλο Παλαμά, τó διανοητικό. 'Η μας δίνει ποιήματα παρμένα από τή ζωή τήν καθημερινή, γεμάτα όμως από συμβολισμό κ' υποβλητικότητα. 'Η μας πλάθει ύμνους γύρω από τó είδωλο της 'Ιδέας· γεμάτους όμως από τήν άγωνία του ιδεολόγου, που δέχεται σε ποιητικούς έρεθισμούς όλα τά σαλέματα της

ζωής και της ιστορίας, ποιήματα, που συχνά μας σταματούνε για να κοιτούμε το χτύπο μιας ζωστής καρδιάς ή μιας δλόδροσης βρύσης το τρέξιμο. "Ας μιλήσει ο ποιητής :

Ω Μοῦσα μου, ὄλοι πέτρι σὲ φαντάζονται
Ποῦ σκιωλιμένη μισοδείχνεις μῦν ἰδέα,
Δυσκολοσίμοιτη τοῦ κόσμου καὶ ἄχρη,
Καὶ πάντοτε γιὰ λίγους μόνο ὠραία.

Ὅμως κανένας δὲ σοφίστηκε
Τ' αὐτὴ νὰ βάλῃ ἀπάνον στὴ μαρμαρωμένη,
Ν' ἀκοίση ἓνα καρδιόχτυπο,
Σὰν καρπιάνη θανάτου νὰ σημαίνει.

Σ' ὄλο τὸ ἔργο τοῦ Παλαμά εἶναι χυμένα τὰ ἴδια ποιητικὰ στοιχεῖα, σὲ διάφορο βαθμὸ ἀναλογίας. Καὶ δὲ θάλεγα εἰλ' αὐτά, ἂν ἔ κ. Χατζόπουλος δὲν εἶχε τὴν ἀφέλεια νὰ χωρίσῃ τὸ ἔργο τοῦ Παλαμά, σ' ἔργα ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὰ πράματα, καὶ νὰ βρῆ ἐδῶ τὴν ἀξία τοῦ ποιητῆ καὶ σ' ἔργο ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἰδέα καὶ τὴ ζωὴ τῶ βιβλίων, καὶ νὰ τἀποκλείσῃ. Χώρισμα σταλῆθῃε βιασμένο κι ἀφύσικο, ποὺ ἄθελα ἀμφισβητεῖ τὸ κύρος τοῦ κ. αὐτοῦ σ. κ. Χατζόπουλος, μιλώντας τόσο εἰναικὰ γιὰ δυὸ ἀπ' τὰ φιλοσοφικώτερα ποιήματα τοῦ Παλαμά, τίς « Ἀλυσίδες » καὶ τὸν « Ἀσκρατο ».

Περνώντας κατέπι ἀπὸ τίς « Ἐκατὸ Φωνές » καὶ κινημένος ἀπὸ τὸ ἴδιο ξεχώρισμα, ὁ κριτικὸς μᾶς παραθέτει δυὸ τρία ἀπλὰ κ' εἰδυλλιακὰ τραγοῦδια, δείγματα λέει τῆς θετικῆς ἀξίας τοῦ ποιητῆ. Ὁ Παλαμάς, εἶναι ὅ,τι εἶναι, κ' ἔχει τὴ φυσιογνωμία ποὺ ἔχει, γιατί ξέρει νὰ δείχνεται **πολύμορφος** καὶ **πολύτροπος**, κρούοντας ἄλλες τίς νότες. Γιὰ νὰ βεβαιώσω αὐτό μου τὸν ἰσχυρισμό, δίνω μερικὸς ἀριθμούς ἀπὸ τίς Ἐκατὸ Φωνές. Δὲν περιορίζομαι σὲ μερικὰ δείγματα εἰδυλλιακῆς νότας, καθὼς ἔ κ. Χατζόπουλος, μὰ διαλέγω ἀπ' ὄλα τὰ εἶδη : (π. χ' 6, 9, 13, 21, 25, 27, 34, 35, 38, 43, 45, 71, 72, 74, 75, 79, 81, 84, 94). Δίνω σημασία σ' αὐτὸ τὸ ξεχώρισμα, γιατί νομίζω πὼς οἱ Ἐκατὸ Φωνές συμπυκνώνουν ἐλόκληρη τὴν ποιητικὴ τοῦ Παλαμά, κ' ἔτσι ὁ παραπάνω ἰσχυρισμός μου θὰ μποροῦσε ν' ἀπλωθῆ σ' ὄλο τὸ ἔργο.

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

II. ΦΑ.

Πὸ ἀταχτο καὶ πὸ ἄμαθο πρᾶμα δὲν ἄκουσα παρὰ νὰ τὴ λὲν τὴ ρωμαϊκὴ γλῶσσα **Ψυχαρική**. Ἴσως τιμὴ γιὰ τὸν Ψυχάρη τοῦτο, γιὰ τὸ ἔθνος ὅμως ὄχι, ἀφοῦ στὸ ἔθνος ἀνήκει ἡ γλῶσσα, ἀφοῦ εἶναι ἡ μόνη του γλῶσσα.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντάκτης : Ν. Α. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ, Ἄρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

Συντρομὴ χρονιάτικη : Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2.—Γιὰ τίς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρίμηνες συντρομῆς (3 δρ. τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἂ δὲ στέλνει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο, 20.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλοῦνται στὸ γραφεῖο μῆς στὴ διαλλή τιμῆ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνη σ' ὄλα τὰ κώσσια, καὶ ὅτις ἐπαρχίες στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΟΧΙ ΕΥΤΥΝΕΣ, ΜΑ ΕΡΓΑ! — Ο ΟΡΚΟΣ — ΣΟΦΟΙ ΣΥΒΟΥΛΑΤΟΡΕΣ — ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ.

ΦΟΒΟΥΜΑΣΤΕ πὼς καὶ οἱ φίλοι μας «Φιλελεύθεροι» ἐτοιμάζονται νὰ κοπάνισουν ἀέρα μέσα στὴν ἔθνοσυνέλεψη, γιατί κοπάνισμα ἀέρα τὸ θαρροῦμε τὸ νὰ ζητηθῶν ἑθνοσύνελη, ἀπὸ τὰ δυὸ πολιτικὰ κόμματα, τὸ Θεοτοκικὸ καὶ τὸ Ράλλικὸ, γιὰ τὴ σημερινὴ κατάσταση, σὰ νὰν τὴ φέρανε τὴ σημερινὴ κατάσταση ὁ Θεοτόκης κι ὁ Ράλλης καὶ σὰ νὰ μὴ δουλέψαμε ὄλοι μας καὶ μέσα κι ὄξω ἀπὸ τὴ Βουλὴ, ἀπὸ τὸ 62 καὶ δῶ, νὰ φανίσουμε αὐτόνε τὸν τόπο καὶ νὰν τὸν φέρουμε στὸ ἀξιοθρήνητο σημεῖο ποὺ βρίσκεται σήμερα!

Ἄντὶ νὰ ζητήσουν οἱ Φιλελεύθεροι, ἢ ὅποιος ἄλλος, ἐδύτνες ἀπὸ τὸ δεῖνα κι ἀπὸ τὸ τάδε πρόσωπο κι ἄντὶ νὰ χάσουν τὸν καιρὸ τους μὲ τὸ μελοδραματικὸ πιὰ «Ποιὸς φταίει;», πραχτικώτερα καὶ πατριωτικώτερα θὰ φερνόντουσαν ἂν, ξεχνώντας τὰ μαρτυρὰ περασμένα, ἀντικρίζανε μὲ καθαρὴ ματιὰ καὶ κρίση τὰ σημερινὰ καὶ τὰ μελλούμενα καὶ βάσανε τὰ δυνατὰ τους νὰν τὰ δημιουργήσουν ἀθροπινώτερα καὶ τιμιώτερα ἀπὸ τὰ χτεσινὰ.

Ἄν τὸ βάλομε γι' ἀρχὴ πὼς ὄλοι, ποιὸς λίγο ποιὸς πολὺ, φταίμε, θὰ δοῦμε πὼς κείνο τοῦ μᾶς χρειάζεται σήμερα δὲν εἶναι ἡ κριτικὴ μὰ ἡ δημιουργία.

ΚΑΙΡΟΣ, βλέπετε, γιὰ Βυζαντινὲς συζητήσεις! Οἱ ριζοσπάστες κτλ. πρέπει νὰ ὀρκιστοῦνε ἢ ὄχι στὸνομα τοῦ Βασιλιά; Νὰ δοῦμε! Ἐμεῖς ὡς τόσο θὰν τοὺς προτεῖναμε νὰ ὀρκιστοῦνε ἀκόμα καὶ στ' ὄνομα τοῦ κ. Φιλάρτου, σώνει νὰ μᾶς γλύτωναν ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀναγουλιαστικὸ ζήτημα καὶ νὰ μπαίνανε μιὰ ὄρ' ἀρχίτερα στὴ δουλειά.

Γιατὶ τὸ κάτω κάτω τοὺς στείλαμε μέσα στὴν ἔθνοσυνέλεψη νὰ κάνουν κάτι καλύτερο καὶ οὐσιαστικώτερο ἀπὸ τέτιες ἀνούσιες συζητήσεις, ποὺ μπορούσαν ἀξιόλογα νὰν τίς κάνουν κ' οἱ παλιοὶ πολιτικοί, χωρὶς νάνα καμιά ἀνάγκη νὰ ἐκλέξουμε γιὰ τὴν τέτια δουλειὰ «νέους ἄντρες».

*